

بسمه تعالی

وزارت راه و شهرسازی

سازمان بنادر و دریانوردی

دستورالعمل الزام تامین کنندگان

به تامین نیروی انسانی متخصص ایمنی ، بهداشت

و محیط زیست تحت نظارت

مرکز HSE بندر

مقدمه

دنیای امروز دنیای رقابت است. نرخ سریع تحولات تکنولوژیک، تغییر در الگوهای مصرف و نیازهای بازار، بالا رفتن انتظارات جامعه و مسؤولیتهای اجتماعی سازمانها، عرصه رقابت را روز به روز تنگ تر می نماید و شرط بقا در چنین محیطی برخورداری از مزیتهای رقابتی در سازمان است. یکی از مزیتهای رقابتی، توجه به نیروی انسانی به عنوان اصلی ترین سرمایه سازمان، بهبود فرایندهای کاری در راستای تولید و عملیات بهره ور و توجه به موضوعات محیط زیستی برای تحقق توسعه پایدار به عنوان مهمترین معیارهای رقابت پذیر سازمانها به شمار می روند. از این رو پرداختن به موضوعات ایمنی، بهداشت و محیط زیست به یکی از اولویتهای کسب و کار در سازمانهای امروزی تبدیل شده است. در این میان بهره گیری از یک نگرش جامع و نظام مند به این موضوعات اهمیت بسیاری دارد. سیستم مدیریت ایمنی، بهداشت و محیط زیست پاسخی به این مهم است. ضرورت مشارکت ذینفعان در برنامه ریزی، اجرا و نظارت بر بهداشت، ایمنی و محیط زیست در حوزه فعالیتها و فرایندهای کاری، ایجاد می نماید تا تمهیدات لازم در این خصوص اندیشیده شود. از این رو جلب مشارکت کارکنان و نظارت بر اجرای الزامات ایمنی، بهداشت و محیط زیست در محیط کار، پیشگیری از حوادث، بیماریها و آلودگی ها با روش هایی از جمله تشکیل کمیته ایمنی و بهداشت و ... به عنوان بخشی از وظایف کارفرمایان مورد تأکید قرار گرفته است. حجم گسترده فعالیتهای بندری و شرکت های فعال در بنادر و ضرورت اعمال مدیریت منسجم و یکپارچه در حوزه بهداشت، ایمنی و محیط زیست، تدوین یک سیستم مدیریتی را گریز ناپذیر مینماید. لذا طرح الزام پیمانکاران به تأمین نیروی انسانی متخصص ایمنی، بهداشت و محیط زیست تحت نظارت مرکز HSE بندر با مد نظر قراردادن الزامات مذکور و توجه به مقوله اشتغال تدوین گردیده است.

۱- اهداف

۱. برخورد سیستماتیک ، کنشی و پیشگیرانه با مسائل ایمنی ، بهداشتی و محیط زیستی به جای اعمال اقدامات واکنشی و منفعلانه
۲. پیشگیری از ایجاد و وقوع حوادث و سوانح در بنادر
۳. ایجاد تمرکز ، تقویت ، ساماندهی و سازماندهی فعالیت های ایمنی ، بهداشت و محیط زیست بنادر
۴. بستر سازی جهت اجرا ، نگهداری و بهبود الزامات سیستمهای نوین مدیریتی ایمنی ، بهداشتی و محیط زیستی در بنادر و اخذ تاییدیه های مربوطه توسط پیمانکاران از مراجع ذیصلاح
۵. بستر سازی جهت اجرای کنوانسیونها و کدهای بین المللی ایمنی، بهداشتی و محیط زیستی در بنادر
۶. اشاعه و ترویج فرهنگ ایمنی بهداشت و محیط زیست در بنادر
۷. ارتقاء ضریب ایمنی و بهداشتی تأسیسات ، اماکن و تجهیزات بنادر
۸. فراهم نمودن زمینه کسب تجربه و مهارت مورد نیاز جهت اشتغال در بنادر برای فارغ التحصیلان ایمنی، بهداشتی و محیط زیستی دانشگاهها و مراکز آموزش عالی
۹. بستر سازی جهت ایجاد ، توسعه و گسترش مشاغل سبز در بنادر
۱۰. تلاش در جهت تحقق مسئولیت اجتماعی شرکتهای

۲- دامنه کاربرد

کلیه پیمانکاران مستقر و فعال در محدوده جغرافیایی بندر در حوزه دامنه کاربرد این طرح قرار دارند.

۳- مسئولیت

مسئولیت نظارت بر اجرا و حصول اطمینان از انطباق عملکرد شرکتهای پیمانکاری با دستورالعمل مذکور بر عهده مرکز HSE بندر می باشد

۴- الزامات قانونی طرح

فصل چهارم قانون کار(مواد ۸۵ - ۱۰۶) ، ماده ۸۶ قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۷ و سیاستهای کلان سازمانی

۵- شرح

۵-۱: نحوه تأمین نیروهای متخصص توسط بخش خصوصی

با توجه به خصوصی سازی بنادر و واگذاری اغلب فعالیتهای بندری به شرکتهای پیمانکاری و با عنایت به اینکه به استناد قانون کار (فصل چهارم قانون کار) حفظ و صیانت نیروی انسانی و منابع مادی کشور و رعایت دستورالعملهای ایمنی ، بهداشت و محیط زیستی برای کلیه پیمانکاران ، کارفرمایان و ... الزامی بوده ، لذا اجرای مقررات ایمنی ، بهداشتی و محیط زیستی کشور توسط پیمانکاران بمنظور کنترل حوادث ناشی از کار ، آلودگیهای محیط زیستی ، حفظ اموال و دارایی های بنادر امری ضروری می باشد .

در این راستا و به منظور تحقق فصل چهارم قوانین کار و تشکیل کمیته های حفاظت فنی و بهداشت کار ، پیمانکاران مشمول موظفند بر اساس ضوابط و شرایط تعیین شده ذیل نسبت به تعیین و بکارگیری مسئول ایمنی ، بهداشت و محیط زیست اقدام نمایند.

۵-۲: تخصصهای مورد نیاز

اجرای برنامه ها و طرح های ایمنی ، بهداشتی و محیط زیستی در بنادر مستلزم استفاده از نیروهای آموزش دیده و متخصص می باشد . این افراد دارای تحصیلات مرتبط در زمینه فعالیت های ایمنی ، بهداشتی و محیط زیستی بوده که شامل دکتری ، کارشناس ارشد ، کارشناس و کاردان (بهداشت حرفه ای ، بهداشت محیط ، بهداشت عمومی ، محیط زیست ، صنایع { گرایش ایمنی } و HSE) میباشد .

۵-۳: وظایف مسئولین ایمنی، بهداشت و محیط زیست شرکت های پیمانکاری و بخش خصوصی فعال در بندر

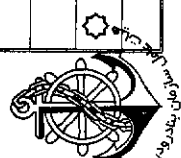
۵-۳-۱: وظایف عمومی

۱. مسئولین ایمنی، بهداشت و محیط زیست پیمانکار مسئولیت نظارت بر اجرای مقررات ایمنی ، بهداشتی و محیط زیستی توسط پیمانکاران را بعهده دارند و موظفند نسبت به پیگیری و اجرای قوانین ، مقررات ، ضوابط ، برنامه ها و دستورالعمل های ابلاغی مرکز ایمنی ، بهداشت و محیط زیست بندر در محدوده فعالیت ، نظارت ، کنترل و مدیریت پیمانکار در چهارچوب قرارداد اقدام نماید .
۲. مسئولین ایمنی ، بهداشت و محیط زیست پیمانکار بعنوان نماینده پیمانکار بایستی حسب درخواست بندر در جلسات کمیته ایمنی ، بهداشت و محیط زیست بندر شرکت نموده و نسبت به پیگیری و اجرای مصوبات کمیته مذکور در محدوده فعالیت ، نظارت ، کنترل و مدیریت پیمانکار اقدام نماید .
۳. مسئولین ایمنی بهداشت و محیط زیست پیمانکار در محدوده مسئولیت های تعیین شده بایستی گزارش عملکرد و نواقص ایمنی، بهداشتی و محیط زیستی پیمانکار را مستقیماً در اختیار پیمانکار قرار داده و یک نسخه از رونوشت گزارش مذکور را به مرکز ایمنی، بهداشت و محیط زیست بندر ارسال نمایند .
۴. در صورت وقوع حوادث و سوانح بندر ، مسئول ایمنی، بهداشت و محیط زیست پیمانکار مسئول ثبت و گزارش حادثه و همچنین هماهنگی لازم عوامل پیمانکار با مرکز ایمنی ، بهداشت و محیط زیست ، آتش نشانی و گارد بندر خواهد بود .
۵. مسئول ایمنی، بهداشت و محیط زیست پیمانکار موظف است در دوره های آموزشی که از طرف مرکز ایمنی، بهداشت و محیط زیست بندر و یا مراجع ذیربط برگزار میگردد شرکت نماید .

4-5: جدول انتخاب و بکارگیری مسئول بهداشت و محیط زیست بندر

نوع شرکت	تعداد نیروی انسانی	کارخان بهداشت: حرفه ای، محیط، عمومی، ایمنی، محیط زیست (تکنولوژی محیط زیست)		کارشناس بهداشت حرفه ای، محیط، عمومی		کارشناس محیط زیست		کارشناس صنایع گرایش ایمنی -		کارشناس ارشد محیط زیست		کارشناس ارشد HSE*	
		پاره وقت	تمام وقت	پاره وقت	تمام وقت	پاره وقت	تمام وقت	پاره وقت	تمام وقت	پاره وقت	تمام وقت	پاره وقت	تمام وقت
شرکتهای دریایی بندری	زیر ۲۵												
	۲۵-۴۹		*		*		*		*				
	۵۰-۹۹				*		*		*				
	۱۰۰-۱۹۹		*		*		*		*				
	۲۰۰ نفر بالا				*		*		*				
شرکتهای فنی و نگهداری	زیر ۲۵												
	۲۵-۴۹				*		*		*				
	۵۰-۹۹				*		*		*				
	۱۰۰-۱۹۹				*		*		*				
	۲۰۰ نفر بالا				*		*		*				
شرکتهای دریایی بندری	زیر ۲۵												
	۲۵-۴۹				*		*		*				
	۵۰-۹۹				*		*		*				
	۱۰۰-۱۹۹				*		*		*				
	۲۰۰ نفر بالا				*		*		*				
شرکتهای پشتیبانی و خدماتی	زیر ۲۵												
	۲۵-۴۹				*		*		*				
	۵۰-۹۹				*		*		*				
	۱۰۰-۱۹۹				*		*		*				
	۲۰۰ نفر بالا				*		*		*				

۵-۵- کلیات :

۱. در تمامی شرکتهای پیمانکاری بالای 50 نفر بکارگیری کارشناس ارشد HSE بر تمامی رشته های تحصیلی فوق الذکر ارجحیت دارد .
۲. چنانچه شرایط تأمین نیروی انسانی HSE در هر یک از مقاطع تحصیل امکان پذیر نباشد ، بکارگیری مقاطع تحصیلی بالاتر متجانس با رشته تعیین شده بلامانع و مقاطع پایین تر ممنوع میباشد .
۳. شرکتهای پشتیبانی و خدماتی عبارتند از شرکتهای تنظیفات ، فضای سبز ، سمپاشی ، ارائه خدمات الکترونیکی سخت افزاری و نرم افزاری و ... است.
۴. کلیه شرکتهای پیمانکاری با هر تعداد نیروی انسانی که ماهیت فعالیت آنها بر ایمنی ، بهداشت و محیط زیست کارکنان و محیط کار تأثیرگذار است و یا میتواند تأثیرگذار باشد مشمول طرح هستند .
۵. طرح الزام پیمانکاران برای کلیه شرکتهای پیمانکاری فارغ از مدت قرارداد لازم الاجرا میباشد .
۶. کارکنان HSE شرکتهایی که قبل از تصویب و ابلاغ این دستورالعمل در شرکت فعالیت دارند منصرف از رشته و مقطع تحصیلی کما فی السابق به فعالیت خود ادامه خواهند داد و بر اساس این طرح پیمانکار نسبت به توانمند سازی نیروهای قدیمی اقدام خواهد نمود .
۷. جذب و بکارگیری مسئول HSE در شرکت میبایست با تأیید مراجع ذیربط در بندر (تأیید صلاحیت علمی و تخصصی توسط مرکز HSE و تأیید صلاحیت قانونی در بنادری که منطقه ویژه اقتصادی هستند توسط واحد کار و خدمات اشتغال و در سایر بنادر متناسب با رویه های معمولی و قانونی در بندر) صورت پذیرد.
۸. در شرکتهایی با نیروی انسانی بیش از 200 نفر به ازاء هر 100 نفر یک کارشناس بهداشتی یا محیط زیستی جذب گردد .

۵-۶: شرح وظایف تخصصی نیروی انسانی ایمنی ، بهداشت و محیط زیست

۵-۶-۱: کارشناس و گردان ایمنی :

۱. تهیه و تنظیم برنامه زمانبندی بازدید و بازرسی ایمنی مستمر روزانه از محوطه های تحت پوشش پیمانکار
۲. انجام بازدید از محوطه های تحت پوشش و تکمیل چک لیست های ایمنی
۳. تهیه و تنظیم گزارشها از موارد نا ایمن و ارسال رونوشت به مرکز HSE بندر
۴. اجرای دستورالعمل های ایمنی و الزامات درون سازمانی و برون سازمانی
۵. بستر سازی جهت استقرار ، نگهداری و بهبود سیستمهای نوین مدیریت ایمنی و بهداشت
۶. ممیزی ایمنی (safety Audit) و تعیین ضریب ایمنی اماکن ، تاسیسات و تجهیزات
۷. تنظیم آمار ماهیانه عملکرد ایمنی شرکت و ارسال یک نسخه به مرکز HSE
۸. نظارت مستمر بر نحوه تخلیه و بارگیری و حمل و نقل و نگهداری کالاهای خطرناک با رعایت توصیه های مندرج در IMDG code
۹. هماهنگی جهت اخذ اطلاعات لازم قبل از انجام تخلیه و بارگیری و ورود کالاهای خطرناک به بندر از سایر قسمتهای ذیربط بندر و نظارت مستمر بر انجام ایمن عملیات تخلیه و بارگیری
۱۰. نظارت بر نحوه کاربرد ایمن تجهیزات تخلیه و بارگیری توسط اپراتورها
۱۱. نظارت بر حمل و نقل ایمن کالا توسط وسایل نقلیه در محوطه های بندری
۱۲. هماهنگی و انجام برنامه های آموزشی ایمنی و بازآموزی کارکنان پیمانکار طبق تقویم آموزشی مرکز HSE

۱۳. نظارت بر خرید، تهیه و استفاده از البسه و لوازم حفاظت فردی مطابق دستورالعملهای ابلاغی دستگاه نظارت، توسط عوامل پیمانکار
۱۴. نظارت و کنترل بر مشاغل مربوط به پیمانکار جهت اطلاع از دارا بودن گواهینامه آموزشی ایمنی شغل مربوطه و پیگیری اخذ و اعطاء گواهینامه های آموزشی جهت شرکت کنندگان در دوره های آموزشی
۱۵. شناسایی خطرات، ارزیابی ریسک و پیامد و اعلام نتایج به مراکز ایمنی بهداشت و محیط زیست بندر
۱۶. بازرسی مستمر مطابق برنامه زمان بندی شده بمنظور تأمین تجهیزات ایمنی حریق و ارزیابی کارایی این نوع تجهیزات در اماکن و تأسیسات تحت پوشش پیمانکار
۱۷. تکمیل فرمهای حوادث پس از وقوع حادثه، ارائه گزارش حادثه به مرکز HSE و صدور اقدام اصلاحی جهت حادثه رخ داده، بررسی اثر بخشی اقدام اصلاحی و ارزیابی مجدد ریسک فعالیت منجر به وقوع حادثه
۱۸. برگزاری جلسات بررسی حادثه بلافاصله پس از وقوع حادثه / شرکت در جلسات بررسی حادثه دستگاه نظارت
۱۹. ارتقاء سطح آگاهی کارکنان در زمینه ایمنی از طریق تهیه جزوات آموزشی، بسته های آموزشی الکترونیکی، تهیه پمفلت و ...
۲۰. انجام سایر امور محوله توسط دستگاه نظارت و مرکز HSE بندر

۵-۶-۲: کارشناس و کاردان بهداشت حرفه ای

۱. تهیه و تنظیم گزارشها، آمار عملکرد بهداشتی، تکمیل فرمهای حوادث بهداشتی و بررسی حادثه بهداشتی و صدور اقدام اصلاحی جهت پیشگیری از وقوع مجدد و ارزیابی مجدد ریسک فعالیت
۲. برنامه ریزی و اجرای دوره های آموزش بهداشت شغلی با هماهنگی مراکز ذیربط جهت کارکنان پیمانکار
۳. ارائه خدمات کمک های اولیه در مواقع اضطراری
۴. نظارت مستمر بهداشتی بر نحوه تخلیه و بارگیری و حمل و نگهداری کالاهای خطرناک
۵. اجرای دستورالعملها، الزامات درون سازمانی و برون سازمانی و طرحهای مصوب ابلاغی از سوی دستگاه نظارت
۶. نمونه برداری، ارزیابی و ارائه روش های کنترل عوامل زیان آور مشاغل پیمانکاری
۷. نظارت بر رعایت و اجرای دستورالعملهای بازرسی بهداشتی از اماکن تحت پوشش بندری و ارائه گزارش نواقص و مخاطرات بهداشتی
۸. نظارت بر نصب علائم و تابلوهای رعایت نکات بهداشتی در محل تخلیه و بارگیری و حمل و نقل کالاهای خطرناک، کارگاههای موجود و دفاتر اداری
۹. انجام معاینات قبل از استخدام، دوره ای و تخصصی کارکنان و تهیه گزارش و پیگیری نتایج معاینات، ارائه گزارش به مدیریت، دستگاه نظارت و مرکز HSE بندر
۱۰. تهیه پرونده سلامت کارکنان تحت پوشش پیمانکار و پیگیری و اجرای طرحهای بهداشتی و سلامت کارکنان
۱۱. تهیه شناسنامه های بهداشتی مشاغل و طبقه بندی مشاغل بر اساس عوامل زیان آور و سختی شرایط کار
۱۲. ارتقاء سطح آگاهی کارکنان در زمینه بهداشت حرفه ای از طریق تهیه جزوات آموزشی، بسته های آموزشی الکترونیکی، تهیه پمفلت و ...
۱۳. انجام سایر امور محوله توسط دستگاه نظارت و مرکز HSE بندر

۵-۶-۳: کارشناس و کاردان بهداشت محیط

۱. تنظیم برنامه زمان بندی بازدید های بهداشتی از اماکن و تسهیلات رفاهی

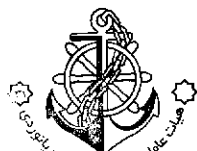
۲. انجام بازدید بهداشتی از اماکن عمومی و تسهیلات رفاهی بندری تحت پوشش پیمانکار و تکمیل چک لیست های بهداشتی مربوطه
۳. نظارت مستمر بر شاخص های بهداشت محیط و فعالیتهای بهداشتی پیمانکار تحت پوشش
۴. کنترل نحوه جمع آوری، انتقال، دفع زباله ها و ضایعات ناشی از فعالیت پیمانکار و ارائه پیشنهاد کاربردی در زمینه های مربوطه
۵. نظارت، کنترل و مبارزه با ناقلین بیماریزا در محوطه های تحت پوشش بندری
۶. بازدید مستمر از مراکز ارائه خدمات غذایی تحت پوشش پیمانکار تکمیل چک لیست های مربوطه
۷. بازدید مستمر بهداشتی از تأسیسات بهداشتی رفاهی از قبیل توالیت، دستشویی، رختکن، غذاخوری و ... تحت پوشش پیمانکار و تامین کمبودهای این تأسیسات
۸. تشکیل پرونده های بهداشتی جهت اماکن و افراد مرتبط با مواد غذایی، بهداشتی و ثبت سوابق بهداشتی در پرونده ها
۹. جلب همکاری پیمانکار و پرسنل آن جهت اجرای برنامه های ایمنی، بهداشتی بندر
۱۰. اجرای دستورالعملها و الزامات درون سازمانی و برون سازمانی و طرحهای مصوب ابلاغی از سوی دستگاه نظارت
۱۱. ارتقاء سطح آگاهی کارکنان در زمینه بهداشت محیط از طریق تهیه جزوات آموزشی، بسته های آموزشی الکترونیکی، تهیه پمفلت و ...
۱۲. انجام سایر امور محوله توسط دستگاه نظارت و مرکز HSE

۵-۶-۴: کاردان، کارشناس و کارشناس ارشد محیط زیست

۱. بستر سازی جهت استقرار، نگهداری و بهبود سیستم های نوین مدیریت محیط زیستی
۲. شناسایی، تعیین و ارزیابی جنبه های محیط زیستی فعالیتهای و عملیات شرکت
۳. پایش و اندازه گیری انواع آلاینده های محیط زیستی
۴. انجام بازدیدها و ممیزی های محیط زیستی مطابق برنامه زمان بندی شده از محدوده عملیاتی و ستادی شرکت
۵. اعمال مدیریت سبز در محدوده عملیاتی و ستادی شرکت
۶. رعایت الزامات و استانداردهای محیط زیستی متناسب با فعالیتهای شرکت
۷. ارزیابی اثرات محیط زیستی پروژه های تحت نظارت شرکت
۸. تدوین دستورالعملهای محیط زیستی و به روزرسانی آنها بر اساس قوانین، مقررات و استانداردهای ملی و بین المللی و نظارت بر حسن اجرای آنها
۹. ارتقاء سطح آگاهی کارکنان در زمینه محیط زیست از طریق تهیه جزوات آموزشی، بسته های آموزشی الکترونیکی، تهیه پمفلت و ...
۱۰. انجام سایر امور محوله توسط دستگاه نظارت و مرکز HSE

۵-۶-۵: شرح وظایف کارشناس ارشد HSE

۱. شرح وظایف کارشناس HSE تلفیقی از بندهای ۴-۶-۱، ۴-۶-۲، ۴-۶-۳، ۴-۶-۴ میباشد.
۲. ارتقاء سطح آگاهی کارکنان در زمینه HSE از طریق تهیه جزوات آموزشی، بسته های آموزشی الکترونیکی، تهیه پمفلت و ...

این طرح مشتمل بر ۵ بند اصلی و ۸ بند فرعی است که جایگزین مصوبه اجلاس شماره ۱۳۷۶ مورخ
۱۳۸۳/۵/۱۹ هیات عامل می شود.

